

KINH TẾ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH NĂM 2023: ĐIỂM SÁNG VÀ TRIỂN VỌNG

TRỊNH PHẠM DOANH*

Kinh tế TPHCM năm 2023 có nhiều biến động do tác động từ các yếu tố khác nhau. Dựa trên các số liệu từ Cục Thống kê TPHCM, bài viết cung cấp một cái nhìn tổng quan về tình hình tăng trưởng kinh tế, cơ cấu kinh tế, các ngành công nghiệp chủ chốt, cùng hoạt động thúc đẩy kinh tế của TPHCM trong năm 2023 và triển vọng phát triển kinh tế - xã hội cho năm 2024. Đồng thời, bài viết cũng đề cập đến những hạn chế và thách thức mà TPHCM đã phải đối mặt trong năm 2023, từ đó đưa ra các giải pháp và hướng phát triển cho năm 2024 và các năm tiếp theo.

Từ khóa: kinh tế TPHCM, thực trạng, giải pháp, phát triển kinh tế

Nhận bài ngày: 18/02/2024; đưa vào biên tập: 21/02/2024; phản biện: 25/02/2024; duyệt đăng: 10/3/2024

1. MỘT SỐ ĐIỂM SÁNG TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ NĂM 2023

1.1. Khái quát một số chỉ số tăng trưởng kinh tế năm 2023

Kinh tế TPHCM đối mặt với nhiều thách thức trong bối cảnh khó khăn chung của cả nước, tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) trong quý I chỉ tăng 0,7%, thấp hơn rất nhiều so với chỉ số cả nước (tăng 3,28%), do những khó khăn của Thành phố sau đại dịch, tuy nhiên đã dần được cải thiện trong các quý tiếp theo. Cụ thể,

GRDP trong 3 quý còn lại lần lượt đã đạt mức tăng 5,87%, 6,71%, 9,62%, đều cao hơn mức tăng cả nước (5,33%). Kết thúc năm 2023, GRDP cả năm của TPHCM đạt 1.099.072 tỷ đồng (tính theo giá so sánh 2010), tăng 5,81% so với năm 2022, đứng thứ 17/63 tỉnh, thành có mức tăng GRDP cao nhất cả nước; đứng thứ 2 trong 5 thành phố Trung ương (sau Hải Phòng có mức tăng 11,3%). Trong đó, khu vực nông lâm thủy sản tăng 1,53%; khu vực công nghiệp và xây dựng tăng 4,42%, trong đó công nghiệp tăng 4,41%; khu vực thương mại dịch vụ tăng 6,79%; thuế sản phẩm tăng 3,57% (Minh Quân, 2023).

* Văn phòng Thành ủy Thành phố Hồ Chí Minh.

Bảng 1. Tăng trưởng GRDP của TPHCM và cả nước theo các quý năm 2023

	Quý I	Quý II	Quý III	Quý IV	Cả năm
TPHCM	0,7	5,87	6,71	9,62	5,81
Cả nước	3,28	5,33	5,33	6,72	5,05

Nguồn: Cục Thống kê TPHCM, 2023.

Số liệu thống kê từ Cục Thống kê TPHCM (2023) cho thấy 9 ngành dịch vụ chủ yếu của TPHCM (chiếm 91,8% trong khu vực dịch vụ) đang chiếm 59,6% trong GRDP. Trong đó, 4 ngành chiếm tỷ trọng cao trong GRDP là thương mại (16,7%), vận tải kho bãi (9,3%), tài chính ngân hàng (10,2%), hoạt động chuyên môn, khoa học và công nghệ (5,2%). Có thể thấy rằng, khu vực thương mại dịch vụ tiếp tục giữ vững vai trò là khu vực kinh tế chủ đạo của TPHCM. Cụ thể, trong mức tăng trưởng chung 5,81% của nền kinh tế, khu vực thương mại dịch vụ đã đóng góp 4,32 điểm phần trăm, bỏ xa các khu vực kinh tế còn lại là công nghiệp và xây dựng (đóng góp 1,03 điểm phần trăm), thuế sản phẩm (0,45 điểm phần trăm), khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản (0,01 điểm phần trăm).

1.2. Khái quát một số hoạt động nổi bật thúc đẩy kinh tế tại TPHCM

Năm 2023 chứng kiến nhiều hoạt động mở rộng quan hệ quốc tế và xúc tiến thương mại. Cụ thể:

Đối với hoạt động mở rộng quan hệ quốc tế, trong năm 2023, lãnh đạo TPHCM đã đón tiếp và làm việc với hơn 236 đoàn trong và ngoài nước đến tìm hiểu về môi trường đầu tư kinh doanh, tổ chức 208 chương trình

xúc tiến thương mại và đầu tư trong và ngoài nước, hỗ trợ doanh nghiệp phục hồi sản xuất kinh doanh, quảng bá giới thiệu sản phẩm, mở rộng thị trường tiêu thụ, thông qua chuỗi các sự kiện xúc tiến giới thiệu thông tin thị trường, kết nối giao thương giữa doanh nghiệp trong nước với các doanh nghiệp nước ngoài, các tập đoàn bán lẻ, hệ thống phân phối hiện đại; các hoạt động đào tạo - huấn luyện hỗ trợ doanh nghiệp xây dựng thương hiệu, nâng cao chất lượng sản phẩm, phát triển thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế; chuỗi hội nghị thu hút, mời gọi đầu tư vào các ngành công nghiệp trọng yếu và các dự án trọng điểm của Thành phố (Mai Hoa, 2024).

Đối với các hoạt động xúc tiến thương mại, TPHCM đã tiến hành tổ chức nhiều sự kiện nổi bật, bao gồm: Triển lãm sản phẩm tiêu biểu của Thành phố trong khuôn khổ Lễ hội Việt - Nhật lần thứ 8; Tuần lễ Triển lãm sản phẩm ngành cơ khí, thiết bị điện và công nghệ số; Triển lãm Quốc tế ngành Lương thực Thực phẩm TPHCM lần 2 năm 2023 (HCMC FOODEX 2023); Cụm gian hàng TPHCM tại Hội chợ triển lãm “Tôn vinh Hàng Việt - Năm 2023”; Diễn đàn Xuất khẩu 2023 với chủ đề Kết nối chuỗi cung ứng hàng

hóa quốc tế; Tuần lễ Triển lãm sản phẩm doanh nghiệp Việt năm 2023; Lễ hội Việt Nam - TPHCM tại Thành phố Porto, Bồ Đào Nha; Tuần lễ Triển lãm sản phẩm Việt Nam, gặp nhà phân phối Central Group, kết nối doanh nghiệp Việt Nam với nhà nhập khẩu tại Thái Lan; Cụm gian hàng chung TPHCM tại Hội chợ Triển lãm nội thất và thủ công mỹ nghệ Maison and Objects - Paris 2023 (Nguyễn Bình, 2024).

Đối với hoạt động xúc tiến đầu tư, TPHCM đã tiến hành tổ chức nhiều chuỗi sự kiện quan trọng như chuỗi hội nghị sơ kết, tổng kết Chương trình hợp tác phát triển kinh tế - xã hội giữa TPHCM với các tỉnh, thành phố theo từng vùng, triển khai Diễn đàn xúc tiến thương mại và đầu tư Việt Nam - Cuba, Hội nghị Xúc tiến đầu tư “Tăng cường thu hút đầu tư và đề xuất giải pháp pháp lý hiệu quả cho nhà đầu tư tại TPHCM”, tổ chức 19 hội nghị đối thoại trực tiếp với doanh nghiệp trong nước và nước ngoài... (Mai Hoa, 2024).

Nhìn chung, Các hoạt động xúc tiến thương mại và đầu tư không chỉ giúp củng cố và dần dần mở rộng thị phần của hàng hóa xuất khẩu Thành phố tại các thị trường truyền thống như Hoa Kỳ, Trung Quốc, Liên minh Châu Âu, Đông Nam Á, và Đông Bắc Á (Nhật Bản, Hàn Quốc) mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc khám phá và giới thiệu các thị trường xuất nhập khẩu mới đầy tiềm năng. Điều này giúp giảm thiểu sự phụ thuộc vào một

số ít thị trường, từ đó giảm thiểu rủi ro trước những biến động của thị trường cũng như các yếu tố kinh tế, chính trị ở cấp độ khu vực và toàn cầu. Đây chính là nền tảng vững chắc cho sự phát triển bền vững của Thành phố trong tương lai.

2. MỘT SỐ THÁCH THỨC TPHCM PHẢI ĐỐI MẶT TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ TPHCM NĂM 2023

Mặc dù nền kinh tế đã phần nào được cải thiện, tuy nhiên, sự phát triển kinh tế TPHCM trong năm 2023 vẫn còn một số hạn chế:

Thứ nhất, đơn hàng sản xuất giảm, hàng hóa tồn kho tăng, kim ngạch xuất nhập khẩu giảm, thu ngân sách chưa đạt dự toán (chỉ đạt 95,07% dự toán) (Nguyễn Anh, 2024).

Thứ hai, thực trạng huy động vốn và dư nợ tín dụng của ngành ngân hàng tăng trưởng thấp; dư nợ tín dụng trên địa bàn tăng trưởng chậm hơn so với cùng kỳ những năm trước và tỷ lệ nợ xấu cũng có xu hướng tăng (Thùy Linh, 2024).

Nhìn chung, nguyên nhân của những hạn chế này bao gồm:

Thứ nhất, ảnh hưởng từ sự biến động của tình hình kinh tế - chính trị trên thế giới. Cụ thể, tình trạng xung đột vũ trang Nga - Ukraine kéo dài và diễn biến phức tạp, xung đột Israel - Palestine có chiều hướng leo thang, tình hình kinh tế thế giới và một số động lực tăng trưởng toàn cầu chưa được cải thiện khiến cho nhiều quốc gia phải siết chặt chính sách tài chính, tiền tệ để duy trì nền kinh tế.

Thứ hai, tác động tiêu cực từ đại dịch COVID-19 vẫn còn nặng nề. Đại dịch COVID-19 dù đã kết thúc nhưng nền kinh tế tài chính và thị trường bất động sản, thị trường tài chính trong nước vẫn còn đang trong quá trình hồi phục, từ đó gián tiếp khiến cho nền kinh tế TPHCM cũng bị ảnh hưởng nặng.

Thứ ba, hạn chế về mặt số lượng đội ngũ cán bộ, công chức các cấp trong khi khối lượng công việc lớn. Điều này khiến cho đội ngũ cán bộ, công chức sẵn có các cấp gặp nhiều khó khăn trong việc xử lý hiệu quả các vụ việc kéo dài khi phải giải quyết đồng thời các đầu công việc thường xuyên và các nhiệm vụ phát sinh từ thực tiễn, từ đó ảnh hưởng nhất định đến chất lượng, tiến độ và hiệu quả thực thi.

Thứ tư, công tác phối hợp giữa các sở ban ngành, giữa cơ quan nhà nước với cộng đồng doanh nghiệp vẫn còn hạn chế. Điều này khiến cho khả năng phản ứng nhanh với các biến động phát sinh trong thực tiễn để đề xuất, triển khai các giải pháp, các hướng giải quyết của TPHCM trong một số trường hợp còn chậm, chưa kịp thời.

3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN KINH TẾ TPHCM NĂM 2024

Là năm thứ 4 thực hiện Kế hoạch 5 năm 2021 - 2025, việc thúc đẩy phát triển kinh tế là một nhiệm vụ quan trọng của chính quyền TPHCM trong năm 2024, là động lực để hướng tới mục tiêu thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Do đó, để

thực hiện được mục tiêu này, Thành phố nên tập trung thực hiện đồng bộ một số giải pháp cụ thể như sau:

Thứ nhất, khuyến khích, tạo điều kiện và thúc đẩy phát triển kinh tế tập thể, các doanh nghiệp vừa và nhỏ. Trong đó, kịp thời triển khai các chính sách hỗ trợ về vốn, đào tạo nguồn nhân lực, chuyển đổi số phù hợp với nhu cầu của các nhóm đối tượng. Có chính sách phù hợp để thu hút nhanh, hiệu quả các doanh nghiệp lớn trong nước và nước ngoài đầu tư có trọng tâm, chọn lọc, ưu tiên các dự án có công nghệ tiên tiến, công nghệ mới, công nghệ cao, quản trị hiện đại, năng lực đổi mới sáng tạo, kết nối chuỗi cung ứng toàn cầu. Đẩy mạnh thực hiện việc sắp xếp, đổi mới và cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước theo kế hoạch.

Tăng cường kết nối cung - cầu hàng hóa, coi trọng phát triển các kênh phân phối hàng hóa sản xuất trong nước, xây dựng sàn giao dịch hàng hóa và các chuỗi cung ứng/phân phối hàng hóa quy mô lớn có sự tham gia của các doanh nghiệp phân phối lớn, doanh nghiệp logistics, các trang trại và doanh nghiệp sản xuất trong nước. Tiếp tục thực hiện đồng bộ các nhiệm vụ, giải pháp phát triển kinh tế tư nhân nói chung và doanh nghiệp nhỏ và vừa nói riêng. Khuyến khích, hỗ trợ để hình thành các doanh nghiệp có quy mô lớn, tiềm lực mạnh, có khả năng cạnh tranh cao ở khu vực và quốc tế.

Thứ hai, xác định một số chương trình đề án quan trọng, đóng vai trò nền tảng và mở ra hướng phát triển mới

của Thành phố trong tương lai. Bên cạnh tiếp tục triển khai các chương trình, đề án đang được thực hiện, TPHCM cần triển khai hoạt động nghiên cứu, cập nhật, điều chỉnh nội dung một số đề án, chương trình đã ban hành phù hợp với các nghị quyết mới của Trung ương liên quan đến Thành phố, đặc biệt Nghị quyết số 31-NQ/TW; Nghị quyết số 24-NQ/TW của Bộ Chính trị và Nghị quyết số 98/2023/QH15 của Quốc hội.

Thứ ba, đẩy mạnh chuyển đổi số dựa trên cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố theo Nghị quyết số 98/2023/QH15. Xây dựng và triển khai các giải pháp Chuyển đổi số, xây dựng chính quyền số trên địa bàn Thành phố một cách đồng bộ thống nhất theo Kiến trúc Chính quyền điện tử Thành phố, triển khai Chương trình Chuyển đổi số của Thành phố và Đề án Xây dựng TPHCM trở thành đô thị thông minh. Thúc đẩy các hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa chuyển đổi số, góp phần hiệu quả phát triển kinh tế số của Thành phố.

Thứ tư, định hướng phát triển nông nghiệp, công nghiệp và dịch vụ Thành phố theo hướng hiện đại, phù hợp với bối cảnh và xu hướng thực tiễn của cả nước và thế giới. Trong đó:

Đối với lĩnh vực nông nghiệp, phát triển nông nghiệp đô thị hiện đại, bền vững gắn với chuyển dịch cơ cấu nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới. Trong đó, tiếp tục thực hiện ứng dụng công nghệ cao, nông nghiệp sạch, nông nghiệp đô thị, công nghệ sinh

học, nông nghiệp tuần hoàn, thích ứng với biến đổi khí hậu. Tiếp tục định hướng chuyển dịch cơ cấu nông nghiệp theo hướng nông nghiệp đô thị và thực hiện có hiệu quả các chương trình ngành nông nghiệp Thành phố, tập trung phát triển các sản phẩm nông nghiệp chủ lực của Thành phố (rau, hoa, heo, bò sữa, tôm nước lợ, cá cảnh) và các sản phẩm nông nghiệp đặc thù (cây ăn trái, thủy đặc sản) theo hướng nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả.

Đối với lĩnh vực công nghiệp, tập trung phát triển công nghiệp theo chiều sâu, nhất là những ngành, lĩnh vực, những công đoạn có hàm lượng khoa học - công nghệ, giá trị gia tăng cao dựa trên nền tảng công nghiệp công nghệ cao và kinh tế số. Trong đó, phát huy vai trò hoạt động các Hội đồng phát triển các ngành công nghiệp Thành phố và triển khai các Chiến lược phát triển ngành chế biến lương thực thực phẩm, ngành cơ khí - tự động hóa, cao su - nhựa TPHCM nhằm chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghệ cao, góp phần thực hiện công nghiệp hóa hiện đại hóa đất nước.

Đối với lĩnh vực dịch vụ, tập trung phát triển nhanh các ngành dịch vụ có giá trị gia tăng cao, thế mạnh của Thành phố. Trong đó, đẩy mạnh triển khai Đề án Xây dựng Thành phố trở thành trung tâm dịch vụ lớn của cả nước và khu vực với các ngành dịch vụ cao cấp, hiện đại, có giá trị gia tăng cao thông qua phát triển thương mại điện tử (xây dựng cơ chế, chính sách,

hạ tầng kỹ thuật phù hợp), phát triển ngành logistics trở thành ngành dịch vụ mũi nhọn của Thành phố (thực hiện nhiệm vụ phát triển hạ tầng, nguồn nhân lực, công suất bốc dỡ, kho chứa cảng biển và chuyển đổi số ngành logistics, hình thành trung tâm cung ứng dịch vụ logistics tầm cỡ khu vực Cảng trung chuyển quốc tế Cần Giờ).

Thứ năm, sử dụng hiệu quả các nguồn lực đầu tư phát triển; quyết tâm hoàn thành tốt kế hoạch đầu tư công. Trong đó, chú trọng giải quyết các tồn tại, vướng mắc các dự án đầu tư theo hình thức đối tác công tư (PPP) dở dang như: dự án đầu tư xây dựng đoạn tuyến kết nối từ đường Phạm Văn Đồng đến nút giao thông Gò Dưa (Quốc lộ 1), dự án xây dựng đoạn tuyến nối từ đường Võ Văn Kiệt đến được cao tốc TPHCM - Trung Lương, đường song hành cao tốc TPHCM - Long Thành - Dầu Giây (đoạn từ nút giao An Phú đến đường Vành đai 2), thành phố Thủ Đức, dự án xây dựng bổ sung cầu mới Tân Kỳ Tân Quý,... Ngoài ra, huy động và khai thác mạnh mẽ tiềm năng các nguồn lực tài chính trong nước, ngoài nước để đầu tư phát triển Thành phố. Tăng cường các biện pháp để quản lý và bồi dưỡng

nguồn thu, đảm bảo thu đúng, thu đủ, thu kịp thời. Đồng thời, kiểm soát chặt chẽ các khoản chi ngân sách, triệt để tiết kiệm chi thường xuyên, tập trung nguồn lực cho chi đầu tư phát triển và đẩy mạnh giải ngân vốn đầu tư công, góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng ngân sách.

Thứ sáu, tập trung giải ngân vốn đầu tư công. Trong đó, sử dụng vốn đầu tư công có trọng tâm, trọng điểm, tiết kiệm, hiệu quả, đúng quy định. Linh hoạt trong công tác điều hành kế hoạch vốn, kịp thời điều chuyển vốn cho các dự án có tiến độ triển khai nhanh, có khả năng hấp thụ vốn tốt, bổ sung vốn cho các dự án đã hoàn tất thủ tục đầu tư theo quy định và đủ điều kiện để bố trí vốn. Triển khai nhanh, đồng bộ, quyết liệt, mạnh mẽ hơn nữa các giải pháp thúc đẩy giải ngân vốn đầu tư công, nhất là các dự án lớn, công trình hạ tầng trọng điểm. Xây dựng tiến độ cụ thể chi tiết từng loại công việc trong quá trình triển khai thực hiện để kiểm soát tiến độ nhằm tối đa hóa hiệu quả việc sử dụng vốn đầu tư. Thường xuyên, định kỳ đôn đốc, kiểm tra và giải quyết các vướng mắc trong triển khai dự án đầu tư công. □

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Cục Thống kê TPHCM. 2023. “Thông tin kinh tế xã hội năm 2023”. <https://thongkehochiminh.gso.gov.vn/TTKTXH/TTKTXH>, truy cập ngày 5/3/2024.
2. Mai Hoa. 2024. “Xúc tiến thương mại và đầu tư góp phần dịch chuyển kinh tế TPHCM theo hướng xanh, bền vững”. <https://www.sgpp.org.vn/xuc-tien-thuong-mai-va-dau-tu-gop-phan-dich-chuyen-kinh-te-tphcm-theo-huong-xanh-ben-vung-post725163>.

html, truy cập ngày 5/3/2024.

3. Minh Quân. 2023. “Kinh tế TPHCM tăng trưởng 5,81% năm 2023”. <https://laodong.vn/thoi-su/kinh-te-tphcm-tang-truong-581-nam-2023-1276310.laodong.vn>, truy cập ngày 5/3/2024.

4. Nguyễn Anh. 2024. “TPHCM thu ngân sách hơn 446.500 tỉ đồng năm 2023”. <https://thanhnien.vn/tphcm-thu-ngan-sach-hon-446500-ti-dong-nam-2023-185240106163356056.htm>, truy cập ngày 5/3/2024.

5. Nguyễn Bình. 2024. “TPHCM có hơn 200 hoạt động xúc tiến thương mại và đầu tư năm qua”. <https://tuoitre.vn/tp-hcm-co-hon-200-hoat-dong-xuc-tien-thuong-mai-va-dau-tu-nam-qua-20240131155936455.htm>, truy cập ngày 5/3/2024.

6. Thùy Linh. 2024. “TPHCM: Tăng trưởng tín dụng năm 2023 thấp hơn định hướng nhưng hợp lý”. <https://plo.vn/tphcm-tang-truong-tin-dung-nam-2023-thap-hon-dinh-huong-nhung-hop-ly-post771466.html>, truy cập ngày 5/3/2024.